

OOSTVOORNE PATRIJZENLAAN

Een bureauonderzoek en een verkennend inventariserend veldonderzoek door middel van
grondboringen

M. Stronkhorst

Tekeningen: M.F. Valkhoff

BOORrapporten 339
2006

ISSN-nummer 1873-8923

Bureau Oudheidkundig Onderzoek van Gemeentewerken Rotterdam
Ceintuurbaan 213B
3051 KC Rotterdam

INHOUDSOPGAVE

blz.

1. INLEIDING	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Administratieve gegevens.....	4
1.3 Archivering gegevens project Oostvoorne Patrijzenlaan	5
2. BUREAUONDERZOEK	6
2.1 Doel	6
2.2 Plangebied.....	6
2.3 Geplande werkzaamheden.....	6
2.4 Aandachtspunten.....	6
2.4.1 Beleidsinstrumenten	6
2.4.2 Geologische gegevens	6
2.4.3 Archeologische gegevens.....	7
2.5 Archeologische verwachting	7
2.6 Advies	7
3. INVENTARISEREND VELDONDERZOEK	11
3.1 Doel	11
3.2 Methoden.....	11
3.3 Resultaten.....	11
3.3.1 Geologie	12
3.3.2 Archeologie.....	13
4. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	14
4.1 Conclusies	14
4.1.1 Gaafheid bodemopbouw.....	14
4.1.2 Archeologische waarden	14
4.2 Aanbevelingen	14
LITERATUUR	15
AFKORTINGEN	16
BIJLAGE 1. BOORSTATEN	17

	Geologie	Klimaat Landschap Vegetatie		Archeologische perioden		
2000				Nieuwe Tijd		
1500	Duinkerke III Tiel III	Subatlantic <i>koeler vochtiger</i>		Late Middeleeuwen B		
1000				Late Middeleeuwen A		
500	Duinkerke II Tiel II			Vroege Middeleeuwen		
0				Romeinse Tijd		
500	Duinkerke I Tiel I			Late IJzertijd		
1000		Subboreaal <i>koeler droger</i>	loofbos	Midden-IJzertijd		
1500	Duinkerke 0 Tiel 0			Vroege IJzertijd		
2000				Late Bronstijd		
2500	Calais IV Gorkum IV			Midden-Bronstijd		
3000				Vroege Bronstijd		
3500	Calais III Gorkum III	Atlanticum <i>warm vochtig</i>		Laat Neolithicum		
4000				Midden-Neolithicum		
4500	Calais II Gorkum II			Vroeg Neolithicum		
5000		Boreaal <i>warmer</i>	den	Mesolithicum		
5500					Preboreaal <i>warmer</i>	berk
6000	Calais I Gorkum I					
6500		Late Dryas <i>kouder</i>	toendra	Laat-Paleolithicum		
7000						
7500		Kreftenheye	Pleistoceen			
8000						
8500						
9000						
9500						

Tijdtabel.

1. INLEIDING

1.1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Westvoorne wordt de ontwikkeling van het plangebied Oostvoorne Patrijzenlaan in de gemeente Westvoorne archeologisch begeleid door het Bureau Oudheidkundig Onderzoek van Gemeentewerken Rotterdam (BOOR). Het plangebied is weergegeven in afbeelding 1 en 2.

Het project dient archeologisch te worden begeleid omdat bij de beoogde inrichting van het plangebied grondwerkzaamheden zullen worden uitgevoerd. Indien archeologische waarden aanwezig zijn, kunnen deze hierbij worden aangetast of vernietigd.

Het plan van aanpak van een archeologische begeleiding bestaat in de regel uit drie stappen.

Stap 1. De inventarisatie van archeologische vindplaatsen. Een inventarisatie bestaat doorgaans uit het uitvoeren van een bureauonderzoek gevolgd door een inventariserend veldonderzoek. Bij een inventariserend veldonderzoek kan onderscheid gemaakt worden in een verkennende, een karterende en een waarderende fase.

Stap 2. De selectie van behoudenswaardige archeologische vindplaatsen en advisering over het beleid ten aanzien van vindplaatsen.

Stap 3. De documentatie van behoudenswaardige, maar niet in situ te handhaven vindplaatsen.

Het voorliggende rapport bevat het verslag van de eerste stap van de archeologische begeleiding van het project Oostvoorne Patrijzenlaan: het bureauonderzoek en de verkennende fase van het inventariserend veldonderzoek.

Het verkennend inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd door het zetten van grondboringen en heeft ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer 19527.

Op basis van de resultaten van het verkennend inventariserend veldonderzoek worden aanbevelingen gedaan ten aanzien van een eventueel vervolg van de archeologische begeleiding van het project Oostvoorne Patrijzenlaan.

1.2 Administratieve gegevens

Datum	17 november 2006
Opdrachtgever	Gemeente Westvoorne
Uitvoerder	BOOR
Bevoegd gezag	
Naam organisatie	Zuid-Holland
Naam deskundige	R. Proos
Plangebied	Patrijzenlaan
Gemeente	Westvoorne
Plaats	Oostvoorne
Toponiem	Patrijzenlaan
RD-coördinaten	
X-coördinaat	66.180
Y-coördinaat	436.805
ARCHIS	
CIS-code	19527

1.3 Archivering gegevens project Oostvoorne Patrijzenlaan

De documentatie van het verkennend inventariserend veldonderzoek bevindt zich in het archief van het BOOR onder de projectcode BOORrapporten 339.

2. BUREAUONDERZOEK

2.1 Doel

Het uitvoeren van een bureauonderzoek is de eerste stap in de inventarisatie van archeologische waarden in het plangebied. Gedurende het bureauonderzoek worden bestaande bronnen geraadpleegd om informatie te verwerven over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het plangebied. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek kan een beslissing worden genomen over het wel of niet uitvoeren van een inventariserend veldonderzoek en hoe dit uit te voeren.

2.2 Plangebied

Het plangebied Oostvoorne Patrijzenlaan bevindt zich in de gemeente Westvoorne (Afb. 1 en 2). Het gebied heeft perceelnummer 4160 en is gelegen ten noordwesten van de Patrijzenlaan en ten zuidwesten van de Rialaan. Het terrein is op dit moment nog in gebruik als sportveld en zwembad. Het plangebied beslaat een oppervlakte van ongeveer 4037,5 m² en heeft de centrumcoördinaten 66.180/436.805.

2.3 Geplande werkzaamheden

In het plangebied Oostvoorne Patrijzenlaan zullen in 2008 acht woningen gebouwd worden. De diepte van de graafwerkzaamheden is nog onbekend.

2.4 Aandachtspunten

Gedurende een bescheiden bronnenonderzoek zijn voor het plangebied de bestaande relevante gegevens geïnventariseerd, waarbij onder meer is gekeken naar archeologische, geologische en historisch-geografische aspecten. De volgende punten zijn voor het plangebied van belang.

2.4.1 Beleidsinstrumenten

CHS Zuid-Holland

Plangebied locatie Patrijzenlaan te Oostvoorne is gelegen in een zone met – volgens Kaart 1b. (archeologische waarden) van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland – een redelijke tot grote kans op de aanwezigheid van archeologische sporen. De ontwikkeling van het plangebied dient hier archeologisch te worden begeleid op grond van de nota van de provincie Zuid-Holland 'Regels voor Ruimte' 2005.

AMK Zuid-Holland

Volgens de Archeologische Monumentenkaart (AMK) Zuid-Holland (ROB 1994) maakt het plangebied geen deel uit van een stads- of dorpskern waarvoor een hoge archeologische verwachting geldt.

2.4.2 Geologische gegevens

Geologische gegevens TNO-NITG

Afgaande op de Toelichtingen bij de Geologische Kaart van Nederland 1:50.000, Kaartblad

Rotterdam West (37 W) is de globale opbouw van de bovenste delen van de bodem in het plangebied als volgt. Het plangebied is gelegen op Jonge Duin- en Strandzanden en ligt net ten westen van de verbredingslijn die aangeeft dat de Jonge Duin- en Strandzanden hier tenminste 2 m dik zijn. Onder het dikke zanddek liggen dekafzettingen van Duinkerke IIIb op mogelijk oudere Afzettingen van Duinkerke met Hollandveen- inschakelingen op Afzettingen van Calais. Het plangebied maakt deel uit van een 'eiland' waarbij het Hollandveen gespaard is gebleven, terwijl de omgeving in de Late Middeleeuwen geërodeerd is door getijdengeulen.

2.4.3 Archeologische gegevens

Vindplaatsen BOORIS

In het plangebied zijn geen vindplaatsen bekend. Er is in het plangebied niet eerder archeologisch onderzoek uitgevoerd. Hazenberg Archeologie bv heeft een bureauonderzoek uitgevoerd voor een terrein dat gelegen is tussen de Fazantenlaan, de Van der Meerweg en de Patrijzenlaan, op circa 60 m ten zuiden van het plangebied. Voor dit terrein is geadviseerd een verkennend archeologisch veldonderzoek door middel van grondboringen uit te voeren. Op circa 160 m ten zuiden van het plangebied is Romeins aardewerk aangetroffen (BOOR-vindplaatscode 08-13 en Archisnummer 403882).

Vindplaatsen ARCHIS

Uit het centraal gegevensbestand ARCHIS zijn de volgende aanvullende gegevens bekend. In de nabije omgeving van het plangebied Patrijzenlaan zijn drie vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen bekend: Oostvoorne – de Burcht (monumentnummer 4076), Monument Mildenburg, een toren en bijbehorende cultuurlaag met puin (monumentnummer 4078).

2.5 Archeologische verwachting

Op grond van bovenstaande informatie kan de archeologische potentie van het plangebied worden aangegeven.

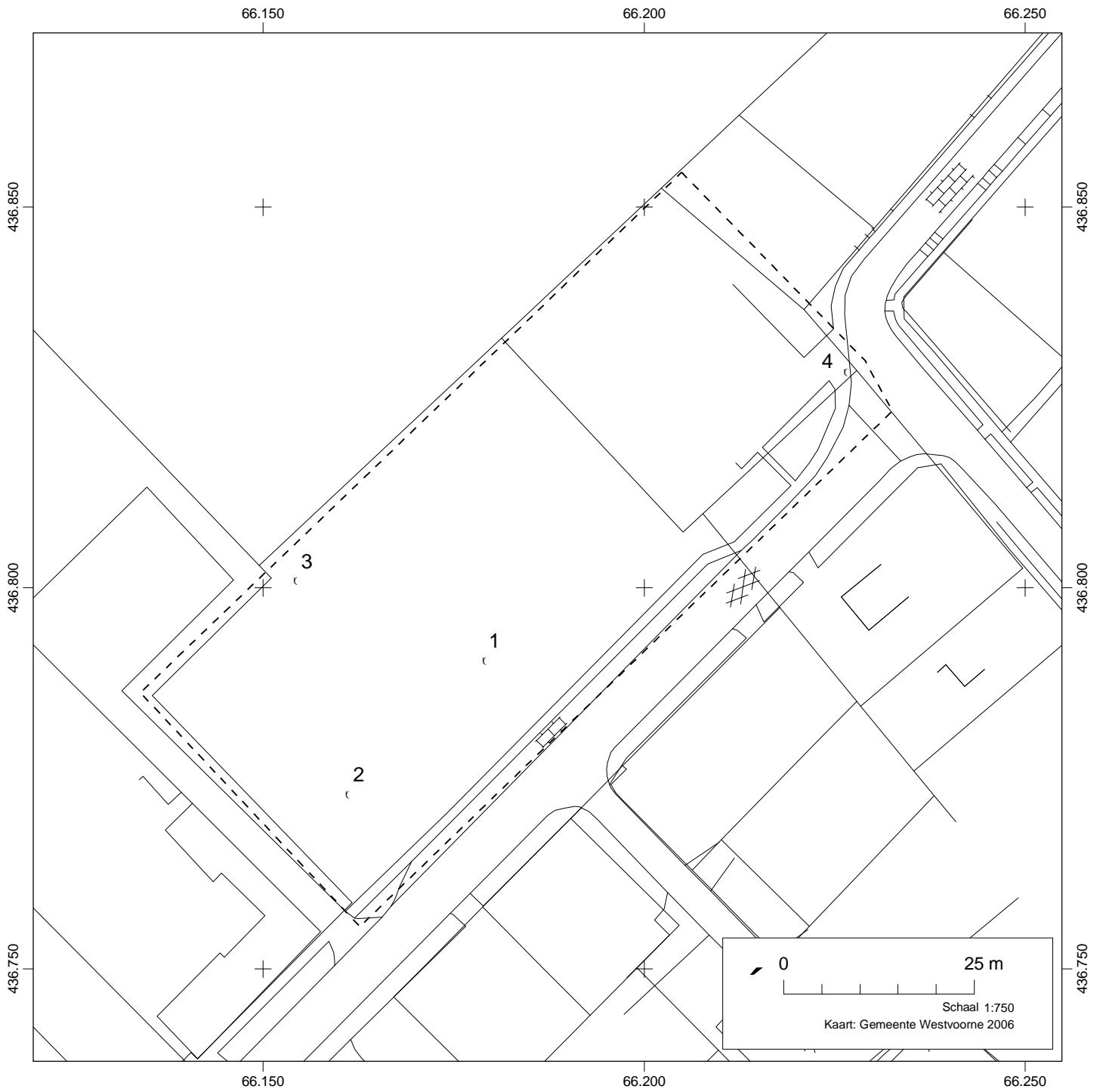
Op de dieper gelegen veen- en kleilagen zijn sporen uit de periode (IJzertijd), Romeinse tijd en Middeleeuwen te verwachten.

2.6 Advies

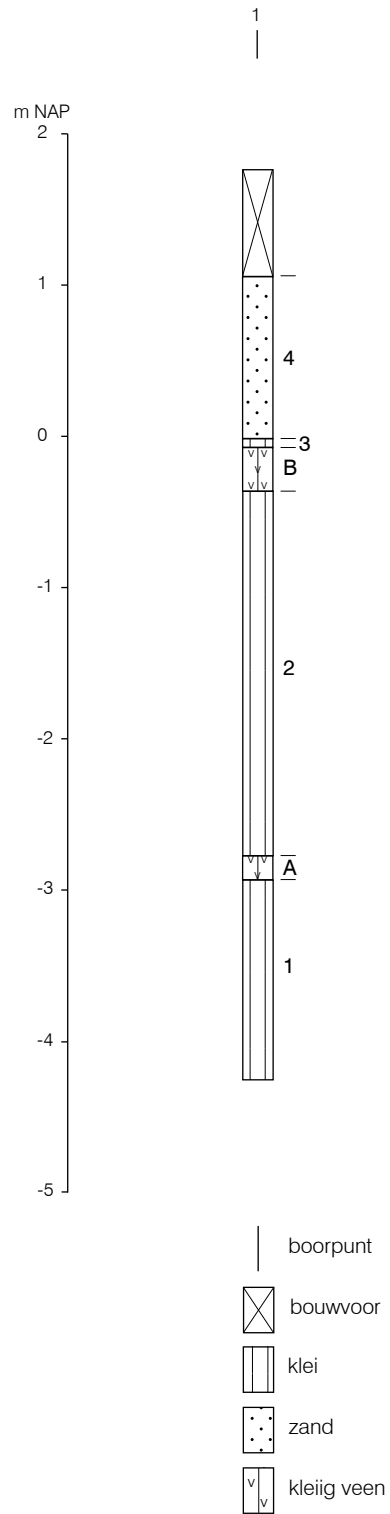
De ontwikkeling van het project Oostvoorne Patrijzenlaan gaat gepaard met grondroerende activiteiten. Het plangebied kent een archeologische verwachting. Dit houdt in dat bij de bouwwerkzaamheden eventueel aanwezige archeologische waarden kunnen worden aangetast. Het BOOR adviseert dan ook om als vervolg op het bureauonderzoek een verkennend inventariserend veldonderzoek uit te voeren.

Afb. 1. Ligging van het plangebied Westvoorne Oostvoorne Patrijzenlaan.

Afb. 2. Plangebied Westvoorne Oostvoorne Patrijzenlaan. Ligging boorpunten.

Afb. 3. Boring 1. Voor ligging zie afbeelding 2. Legenda: 1. Klastische laag 1; A. Organische laag A; 2. Klastische laag 2; B. Organisch pakket B; 3. Klastisch pakket 3; 4. Klastisch pakket 4.

3. INVENTARISEREND VELDONDERZOEK

3.1 Doel

De archeologische inventarisatie van Oostvoorne Patrijzenlaan is na het bureauonderzoek voortgezet met het uitvoeren van een verkennend inventariserend veldonderzoek in het gehele plangebied.

De volgende doelstellingen zijn geformuleerd voor het onderzoek.

- De mate van gaafheid van de bodemopbouw in het plangebied vaststellen.
- Eventuele vindplaatsen lokaliseren.
- Indien mogelijk de datering, aard en kwaliteit van deze vindplaatsen bepalen.
- Indien mogelijk op grond hiervan komen tot een waardering van de vindplaats(en).

3.2 Methoden

De verkennende fase van het inventariserend veldonderzoek in het plangebied Oostvoorne Patrijzenlaan is uitgevoerd door het zetten van grondboringen. De werkzaamheden zijn verricht op 17 november 2006 door de heer M.C. Dorst en mevr. M. Stronkhorst (beiden BOOR).

Het zetten van grondboringen is een non-destructieve manier van onderzoek om archeologische vindplaatsen te lokaliseren. Een archeologische laag is in de boor herkenbaar als een zogenaamde 'vuile' laag. Zo'n laag kan bijvoorbeeld aardewerk, houtskool en/of bot bevatten. Ook afwijkingen in de reguliere bodemopbouw kunnen een goede indicatie voor menselijke activiteiten in het verleden zijn.

Benadrukt moet worden dat er ook kleinschalige archeologische verschijnselen zijn die met boringen niet of nauwelijks zijn te traceren, zoals bijvoorbeeld graven of oude perceleringsgreppels.

Gedurende het boren wordt tevens gelet op de geologische opbouw van de bodem. Inzicht in de bodemopbouw is noodzakelijk om beter te kunnen inschatten waar zich mogelijk archeologische waarden bevinden en om de archeologische potentie van een gebied te bepalen; zo kan er dus gericht archeologisch onderzoek plaatsvinden.

Voor het boren is gebruik gemaakt van een Edelmanboor voor het verstoorde dek en van een gutsboor met een binnendiameter van 2,5 cm voor de natuurlijke afzettingen daaronder. Tijdens het booronderzoek zijn in totaal 4 boringen gezet in het plangebied (Afb. 2).

De maximale boordiepte bedroeg 600 cm. Door deze boordiepte wordt het bodemtraject met de grootste archeologische verwachting onderzocht. Hierdoor kan inzicht worden verkregen in de gevolgen die de inrichting van Oostvoorne Patrijzenlaan heeft voor de eventueel aanwezige archeologische waarden. Tevens wordt de geologische kennis en daarmee het inzicht in de landschappelijke ontwikkeling van het plangebied in het verleden vergroot. Van boring 1 is een profiel getekend (Afb. 3).

De boorlocaties zijn in het veld ingemeten en ingetekend op een veldkaart. Voor het registreren van de boorprofielen en eventueel aanwezige archeologische indicatoren is gebruik gemaakt van standaard boorformulieren.

De hoogte van de boringen ten opzichte van NAP is bepaald met behulp van een waterpasinstrument. Hierbij is gebruik gemaakt van een bout aan de Van de Meerweg nummer 8 met hoogte 1.05 cm + NAP.

Voor het registreren van de hoogtes is gebruik gemaakt van standaard waterpasformulieren.

3.3 Resultaten

3.3.1 Geologie

Hieronder volgt een globale beschrijving van de zeven stratigrafische eenheden die in het bodemprofiel zijn onderscheiden. In het profiel van afbeelding 3 zijn zij aangegeven. De eenheden worden van onder naar boven beschreven.

Voor een nadere toelichting op de ouderdom, klimaat, landschap en archeologische periode wordt verwezen naar de Tijdtabel op bladzijde 3.

Geologische gegevens ondergrond (TNO-NITG)

Volgens de nieuwe lithografische beschrijving (TNO, 2003) worden de Afzettingen van Calais en Duinkerke tegenwoordig gerekend tot de Formatie van Naaldwijk en het Hollandveen is nu een laagpakket binnen de Formatie van Nieuwkoop. In dit rapport is echter de oude terminologie gehanteerd.

Klastisch pakket 1

Van klastisch pakket 1 is alleen de bovengrens bepaald; de ondergrens is hier niet vastgesteld. De dikte is dus niet bekend. Klastisch pakket 1 bestaat uit een licht zandige, lichtgrijze klei met riet. De klei bevat humeuze vlekken. Klastisch pakket 1 wordt gerekend tot de Afzettingen van Calais.

Organisch pakket A

Organisch pakket A bestaat uit een laag veen met een maximaal waargenomen dikte van circa 42 cm (boring 3). In het veenpakket van boring 3 is een scheurklei van 5 cm waargenomen. Het veen is doorgaans bruin tot donkerbruin, zwak kleiig tot kleiig en bevat riet. De overgang naar bovenliggend klastisch pakket 2 is in boring 2 en 4 geleidelijk en in boring 1 en 3 erosief van karakter. Vermoedelijk is het veenpakket hier dikker geweest. Het veen van organisch pakket A wordt gerekend tot het Hollandveen.

Klastisch pakket 2

Op organisch pakket A rust een kleilaag met verschillende sublagen. De basis van klastisch pakket 2 is licht zandig en in boring 1 en 2 humeus van aard, met zeer gevarieerde kleuren van (licht) grijs tot (licht) grijsbruin. Vervolgens wordt de klei in boringen 1 t/m 3 sterk zandig van aard en (licht) grijs van kleur. De zandige kleilaag heeft een maximaal waargenomen dikte van 160 cm in boring 2.

Naar boven toe verdwijnt de zandigheid en wordt de klei licht zandig met humeuze vlekken en bevat riet. Verder is in klastisch pakket 2 een veenlaag van enkele centimeters ingeschakeld. De veenlaag representeert een regressieve periode van het Hollandveen. De onderlinge grens tussen de verschillende Afzettingen van Duinkerke is moeilijk vast te stellen. Afgaande op de Geologische Kaart van Nederland 1:50.000, Kaartblad Rotterdam West (37 W) gaat het om de Afzettingen van Duinkerke welke ouder zijn dan de Afzettingen van Duinkerke III.

Organisch pakket B

In alle boringen is op klastisch pakket 2 een tweede veenlaag waargenomen. Het veen is sterk kleiig, bruin van kleur en bevat riet. De maximale dikte van het veenpakket is 50 cm in boring 4. Een (bruin) zwarte kleiige en sterk humeuze laag van enkele centimeters dik is in of op het veenpakket waargenomen. Dit wijst op een tijdelijke sterke ontwatering van het veen in het verleden. De overgang naar bovenliggend klastisch pakket 3 is vrij scherp. Organisch pakket B wordt gerekend tot het Hollandveen.

Klastisch pakket 3

Organisch pakket B wordt in alle boringen afgedekt door een lichtbruine, matig tot sterk venige kleilaag. De maximale waargenomen dikte is 110 cm in boring 4. De overgang naar bovenliggend pakket 4 is vrij snel.

Klastisch pakket 3 wordt gerekend tot de Afzettingen van Duinkerke.

Klastisch pakket 4

Op klastisch pakket 3 bevindt zich een zandpakket van plaatselijk meer dan 150 cm dik (boring 2). Het bovenste deel van het pakket bestaat uit (licht) bruingrijs zand. Het zand is kleilloos en bevat geen schelpen. Het onderste deel van het zandpakket is (licht)grijs. De overgangen tussen de twee lagen zijn geleidelijk.

Afgaande op de Geologische Kaart van Nederland 1:50.000, Kaartblad Rotterdam West (37 W) gaat het om de Afzettingen van Duinkerke IIIb.

Geroerd pakket

De toplaag van de bodem wordt gevormd door een pakket deels geroerde grond. Het pakket is doorgaans circa 70 cm dik en het betreft de bouwvoor. Het bestaat uit een donkerbruin grijs zand.

3.3.2 Archeologie

Gedurende de verkennende fase van het inventariserend veldonderzoek in het plangebied Oostvoorne Patrijzenlaan zijn in geen van de 4 boringen archeologische indicatoren aangetroffen.

4. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Op 17 november 2006 is een verkennend inventariserend veldonderzoek in het plangebied Oostvoorne Patrijzenlaan uitgevoerd.

4.1 Conclusies

4.1.1 Gaafheid bodemopbouw

Met betrekking tot de mate van gaafheid van de bodemopbouw in het plangebied kan worden geconcludeerd dat de Afzettingen van Calais, daar waar geboord is, ongeschonden in de ondergrond aanwezig zijn. De top van het Hollandveen is beschadigd door erosie. De top van de Afzettingen van Duinkerke IIIb (klastisch pakket 4) is intact.

4.1.2 Archeologische waarden

Gedurende de verkennende fase van het inventariserend veldonderzoek in het plangebied Oostvoorne Patrijzenlaan zijn in geen van de vier boringen archeologische indicatoren gevonden. Er zijn verder geen aanwijzingen voor archeologische waarden in het plangebied.

4.2 Aanbevelingen

De nota 'Regels voor Ruimte' van de provincie Zuid-Holland (2005) vereist dat wordt aangegeven op welke wijze met eventueel aangetroffen archeologische waarden moet worden omgegaan.

De aanbeveling luidt dan ook dat er bij de ontwikkeling van het project Oostvoorne Patrijzenlaan geen voorzieningen behoeven te worden getroffen om archeologische waarden te behouden of te ontzien. Zonder verder archeologisch onderzoek kan worden gestart met de voorgenomen werkzaamheden. Wel dient altijd rekening gehouden te worden met zogenaamde toevalsvondsten. Hiervan dient men op basis van de Monumentenwet 1988 melding te maken. Het BOOR is bereid de Gemeente Westvoorne hierin te adviseren.

Bevoegd gezag

Het bevoegd gezag in deze is de provincie Zuid-Holland. Ten aanzien van de conclusies en aanbevelingen in dit rapport dient de gemeente Westvoorne contact op te nemen met de provinciaal archeoloog van Zuid-Holland, de heer drs. R.H.P. Proos.

LITERATUUR

Provincie Zuid-Holland 2002: *Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland regio Voorne-Putten en Goeree-Overflakkee*. Den Haag.

ROB 1994: *Archeologische Monumentenkaart (AMK) Zuid-Holland*, Den Haag.

TNO-NITG 1998: *Geologische Kaart van Nederland 1:50.000, blad Rotterdam West (37 W)*, Delft.

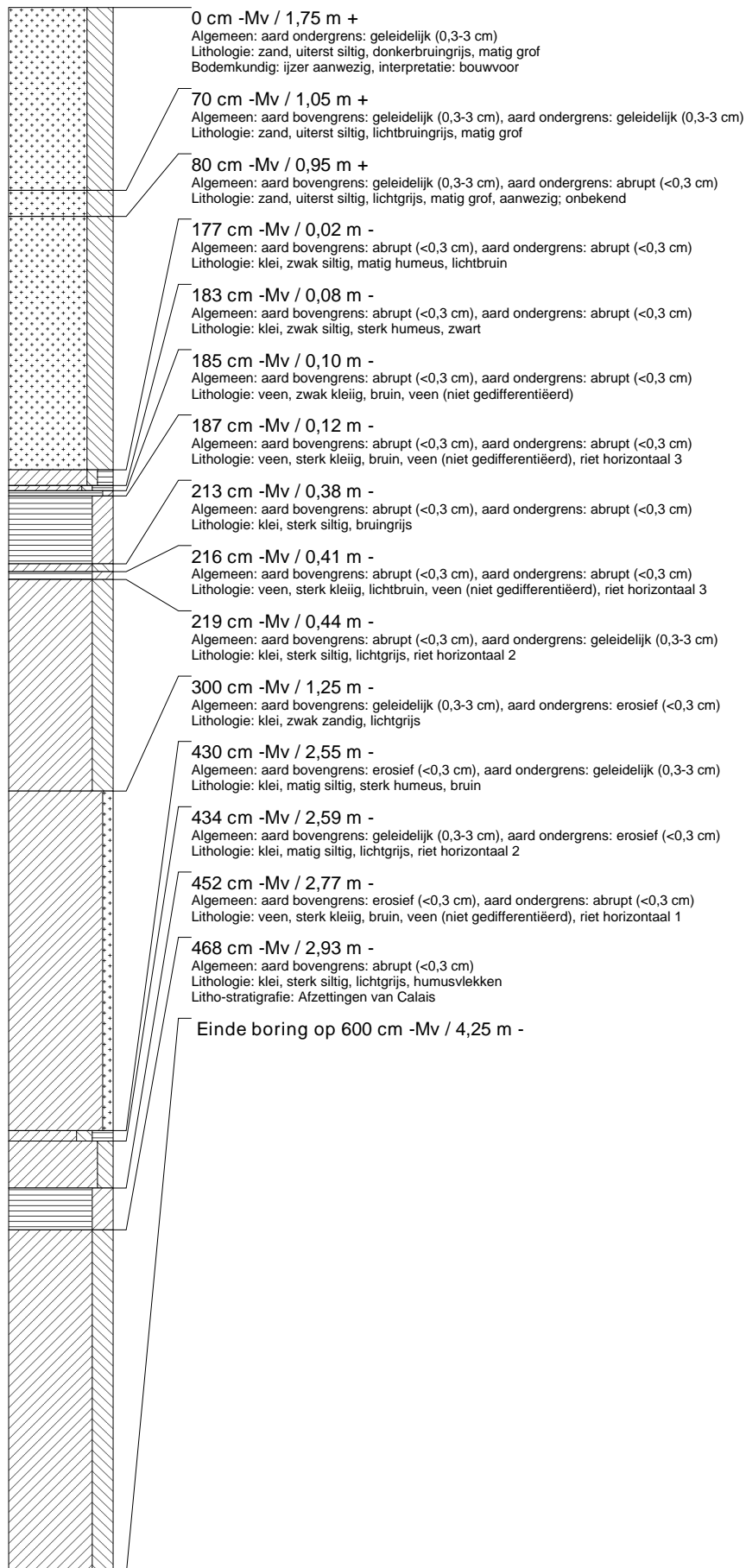
AFKORTINGEN

ARCHIS	Archeologisch Informatie Systeem
BOOR	Bureau Oudheidkundig Onderzoek van Gemeentewerken Rotterdam
BOORIS	BOOR Informatie Systeem
NAP	Normaal Amsterdams Peil

BIJLAGE 1. Boorstaten

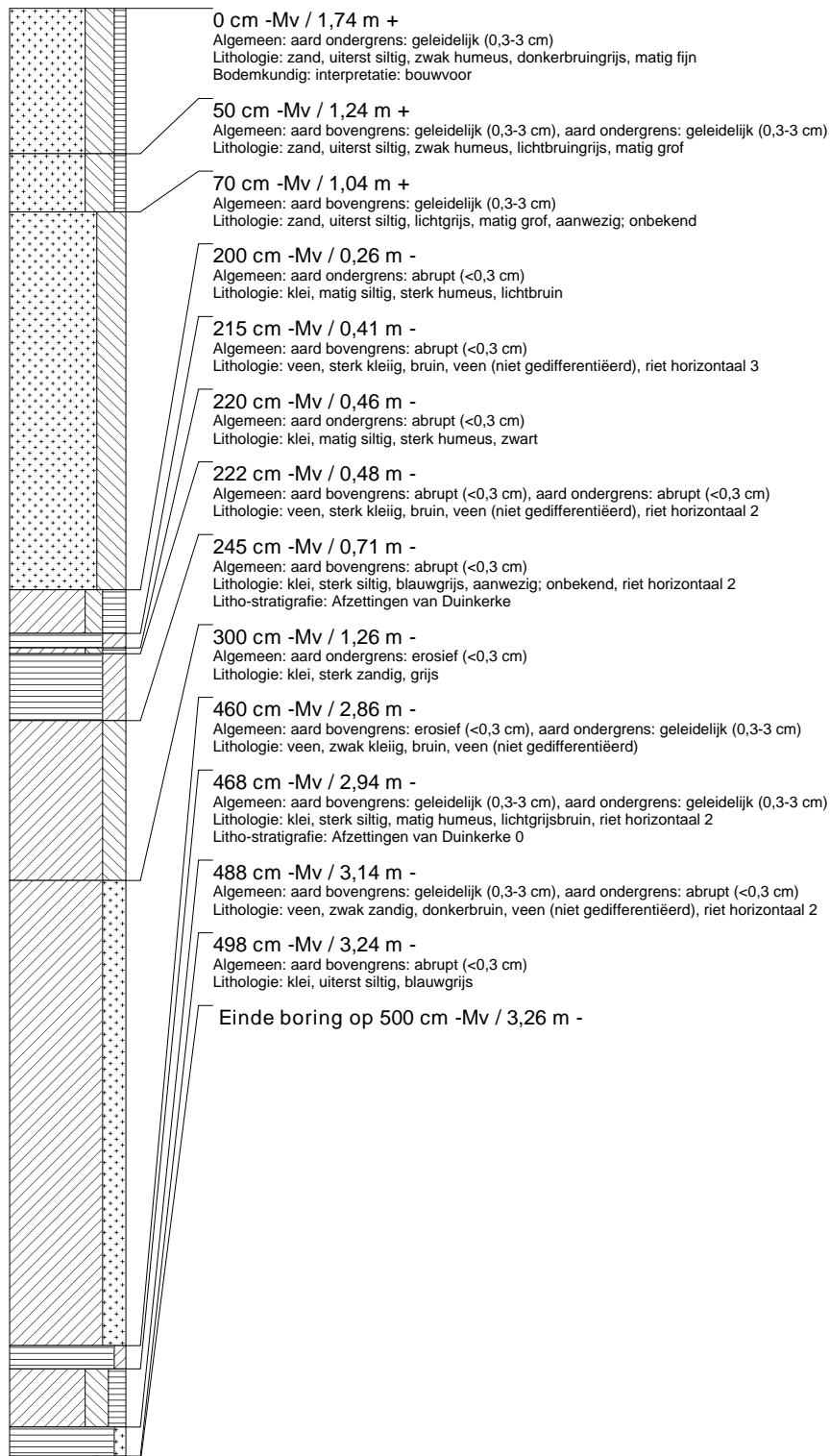
boring: 339-1

beschrijver: MSTRONK, datum: 17-11-2006, hoogte: 1,75, opdrachtgever: gem westvoorne, uitvoerder: boor

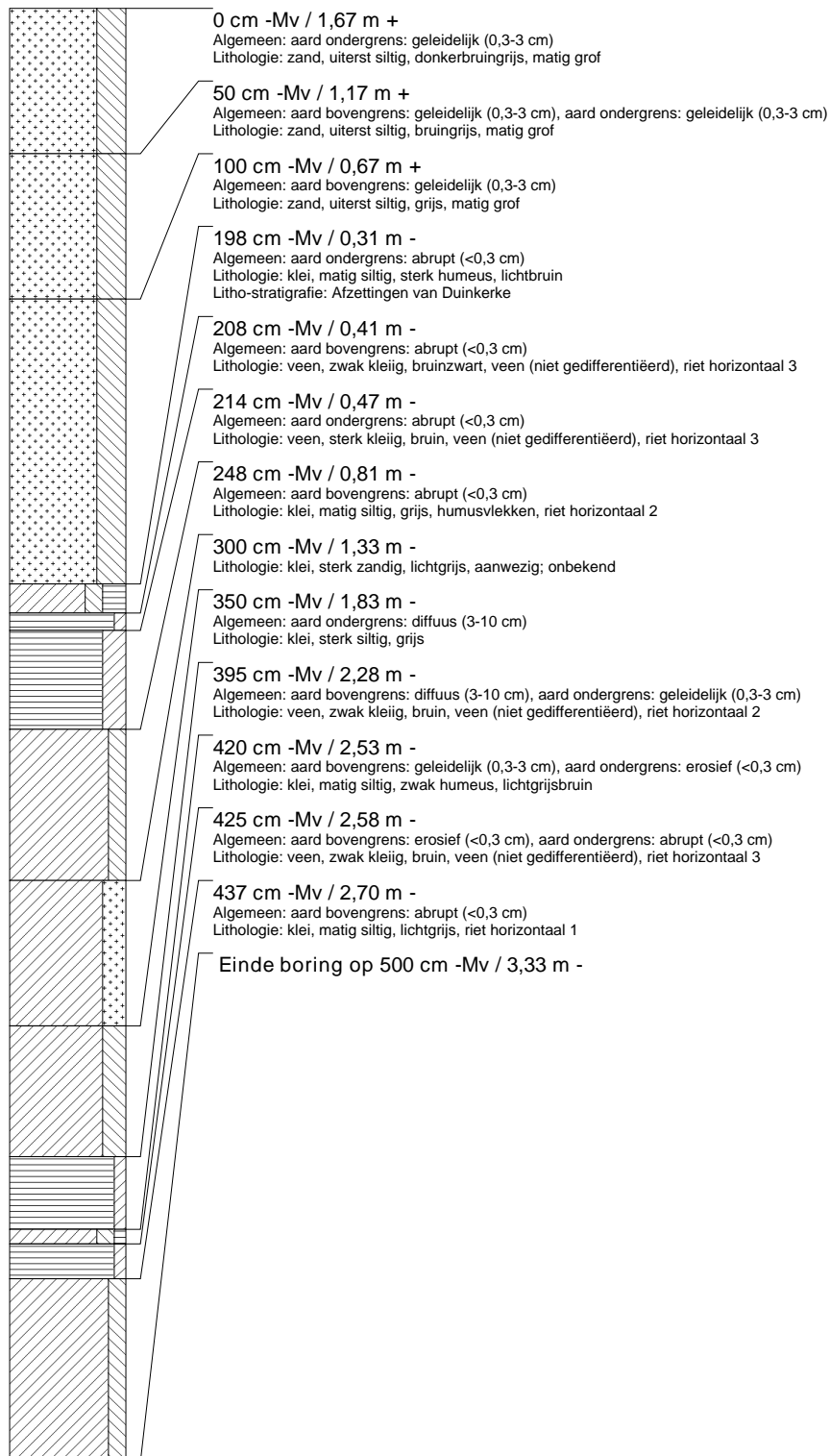
boring: 339-2

beschrijver: MSTRONK, datum: 17-11-2006, hoogte: 1,74, opdrachtgever: gem westvoorne, uitvoerder: boor

boring: 339-3

beschrijver: MSTRONK, datum: 17-11-2006, hoogte: 1,67, opdrachtgever: gem westvoorne, uitvoerder: boor

boring: 339-4

beschrijver: MSTRONK, datum: 17-11-2006, hoogte: 0,49, opdrachtgever: gem westvoorne, uitvoerder: boor

